

EUTERPA

- živi li još među nama?

Glazba je zadnjih desetljeća popularnija nego ikada. To je zaključak koji bi osnovano donio svaki poznavalac glazbenog tržišta i glazbene reprodukcije mjereći kvantitetu. No to bi zapravo bila obmana, kad se ne bi uzela u obzir i bitna kvalitativna promjena koja se odvijala od sredine prošlog stoljeća. Popularnost glazbe nikada nije bila upitna, a pogotovo to nije bila tijekom povijesti dok je spontano "živjela" među nama. Bila je sudionik i partner svim glavnim događajima života od rođenja do smrti, a "obični" ljudi su je sami izvodili unutar porodice ili s prijateljima.

Đurđa Otržan

Vjerujem da svi mi to znamo ili čak i pamtimo, a isto tako i primjećujemo da se urbanizacijom i globalizacijom svijeta ponajviše izgubio taj izvorni spoj. Glazba se razvojem tehnike sve više počela doživljavati posredovano, putem "drugih" ljudi i medija, a slušatelj je izgubio pravo da se ne-profesionalno uključi u muziciranje, osim u ponekom amaterskom društvu. Činjenica da se glazba profesionalizirala i specijalizirala a potom postala i dijelom konzumerskog tržišta, i o tim činjenicama će trebati povesti računa.

No, glazbu ne može "konzumirati", ona nije hrana, ona je nadahnuće. Dekadencija ukusa koja se javlja u pretjeranom i stalnom primanju svakojake glazbe s reproduktivnog tržišta, prva je posljedica predugog razdoblja jednostranog bavljenja glazbom, onog primalačkog, asimilacijskog, dakle, pasivnog odnosa prema glazbi. Ukus se ne može niti stvoriti niti razvijati, ukoliko ga ne razvijamo zbog sebe i u sebi. U vrijeme spontanog suživota s glazbom, čovjek je od najranije dobi razvijao svoje sposobnosti i vještinu glazbovanja i odnos prema glazbovanju drugog čovjeka, dakle, uspoređivao je, a time je oštrio (glazbeni) ukus. Bez vlastite prakse, slušatelj postaje bespomoćan i pretežito ovisan o tuđem sudu ili izvedbi. Moći svirati, pjevati i plesati, pokazat će se presudnim za ulogu koju će glazba igrati u našem životu. Ukoliko ne uložimo više truda i novaca u glazbeni praktični odgoj već od najranije životne dobi, imat ćemo sve više konzumenata, koji od glazbe neće ništa imati, jer su prekinuli sponu s vlastitom muzikalnošću. Nije otkrivanje glazbe u sebi, učiti napamet koje je godine rođen Joseph Haydn ili apstraktno pamćenje linearnih podataka koje samo po sebi može biti primijenjeno na bilo koju struku. Muzicirati znači otkriti vlastite sposobnosti, pjevom, plesom ili blok-flautom. Školski su programi već dugo vremena potpuno zaboravili na glazbu. Glazbu je

stvorio čovjek, iz sebe, i ona će se razvijati onoliko koliko će je čovjek trebati. Ako ne bude trebao vlastitu, osobnu muzikalnost, neće trebati ni tuđu. Ako izgubi vlastitu glazbu, izgubio je sebe.

Druga je pojava pretjerana profesionaliziranost glazbenog tržišta, koja je, dugoročno gledano, pojava s regresivnim učincima čije posljedice su već sada uočljive. Tijekom XX. stoljeća, svijet je prionuo uz opću pismenost putem obveznog školovanja i učenja pisanja i govorenja materinjeg jezika. Prije toga je pismenost bila rezervirana za uski krug, dok je nepriviligirano čovječanstvo gledalo s uzdahom na one koji su školovani pa znaju pisati. Tijekom tog razdoblja upravo obrnuto se događalo s glazbom. Umjesto da se glazbeno osposobe svi, glazbena izobrazba danas sve više postaje privilegija bogatih ili (rijetkih) upornih. I to svakako nije napredak.

Uz to je vezana i treća pojava koja proizlazi iz prevelikog naglaska na reprodukciji glazbe putem raznoraznih medija/nosača zvuka, a to je gubitak živog muziciranja. Radijske kuće su utemeljene na prijenosu živih glazbenih događaja, i to je možda i najvažniji apel koji nam šalje glazba, glazba je živa kada se odvija sada, u sadašnjem trenutku, i kada se glazbenoj priredbi nazoči na licu mjesta, bilo kao slušatelj ili kao izvođač. Što je glazba, čovjek otkriva tek kada s njome živi, a ne kada se prisjeća ili preslušava nečiju izvedbu. Iskustvo *rock'n'rolla* je to potvrdilo, i vrijeme je da se iz tog iskustva izvuče pouka. Sudjelovanje u živoj glazbenoj izvedbi za stare je Grke bio oblik liječenja, terapije, i muza je s pravom nosila to ime: pravilna terapija - Euterpa.

I da zaključim; glazba nije luksuz, ona je fiziološka i duševna potreba čovjeka. I na nju čovjek ima pravo, baš kao i na rad ili na građanska prava.